

Eeuwigheidszondag -2020.

Psalm 126: over tranen en troost.

Orde van dienst:

Welkom: Eeuwigheidszondag.

Votum en zegengroet

Sela: Mijn toevlucht (Psalm 91)

Gebed

Inleiding.

Kinderen: praten over sterven.

Stil maar, wacht maar...

Lezen: Psalm 126

Zingen: Nieuwe psalmberijming Psalm 126

Preek

Psalmen voor nu: Psalm 16 Ik val niet uit zijn hand.

Dit zijn de namen...

...

Gz 245 Zalig die in Christus sterven

Geloofsbelijdenis

Zingen: Opw. 585

Gebed

Collecten

Zingen: Lied 769 Eens als de bazuinen klinken.

Zegen.

Gottes zeit... Orgel

Eeuwigheidszondag: Het is vandaag de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Volgende week begint de Advent. Het begin van een nieuw kerkelijk jaar. In veel kerken is het traditie geworden om op de laatste zondag de mensen te gedenken, die in dat jaar zijn overleden. Hun namen worden genoemd. Er worden woorden uit de Bijbel gelezen. Om troost gebeden.

Dat doen wij dit jaar in deze dienst ook. Ook in het licht van de Corona-pandemie.

Preek:

Er vloeien veel tranen in de Bijbel. De tranen van Adam en Eva om Abel. De tranen van Jakob om Jozef. Tranen van verdriet om kinderen die niet geboren werden. Tranen van spijt, zoals bij David.

Tranen van verdriet als mensen door wrede soldaten uit het beloofde land worden weggevoerd.

Jezus zelf huilt bij het graf van Lazarus.

Er vloeien veel tranen in onze wereld.

Tranen bij open graven. Tranen van vluchtelingen, die alles kwijt zijn. Tranen van weduwen en weduwnaars.

Tranen in de vele concentratiekampen. Tranen in moeizame huwelijken. Tranen van kinderen, die gepest worden.

Tranen van familie om een vader of moeder, die in eenzaamheid sterft door Corona.

Op eeuwigheidszondag staan we daarbij stil.

Dat is niet zo gewoon als het lijkt.

Want vaak wordt verdriet verdrongen. Eenvoudigweg omdat het te zwaar is.

Een paar weken terug las ik het boek van Marieke Lucas Rijneveld: **'De avond is ongemak'**. Dia 1

Een beklemmend boek.

Over een gelovig, boeregezin, waarin een kind sterft. De oudste jongen, Matthies, gaat schaatsen in de polder, maar rijdt in een wak en komt onder het ijs terecht. Hij verdrinkt en zijn koude lichaam wordt thuis opgebaard. Het gezin wordt in diepe rouw gedompeld.

De vader zwijgt. Hij kan er niet over praten. De moeder verteert zichzelf. Eet niet meer van verdriet. De andere kinderen zwerven door het zwijgen en de tienerjaren heen.

Een van de meisjes draagt vanaf die dag voortdurend een jas. Overdag als ze gewoon in de kamer is. Maar zelfs 's nachts doet zij die jas niet uit. Ze wordt in het boek zelfs "Jas" genoemd.

Die jas is haar bescherming tegen het diepe verdriet, dat het gezin binnengebrosen is. Een jas als bescherming tegen de kille, ijzige sfeer, die nu in het huis hangt. Het stilzwijgen.

Het verdriet, de pijn, wordt verdrongen. Het is te groot. Te veel vragen. Ze kunnen zich alleen nog maar verliezen in het verlies.

In onze wereld wordt vaak gezegd, dat je verdriet niet moet verdringen, maar moet verwerken.

Maar: hoe doe je dat?

Want bij het woordje 'verwerken' kun je denken, dat het verdriet er dan niet meer is. Het is namelijk verwerkt. En dat klinkt als 'weggewerkt'.

Mensen kunnen dat soms ook zo tegen je zeggen.

Na een jaar kunnen mensen al vragen: "Heb je het sterven van je kind al verwerkt? En soms kan het klinken als verwijt: "Heb je het nu nóg niet verwerkt?!"

Maar: verdriet 'verwerk' je niet. Dat kun je niet wegwerken. Want ook al is je man er niet meer of je vrouw, de band is er nog wel. Het is nog steeds jouw man of jouw vrouw die overleden is.

De Vlaming Manu Keirse schreef een boek over "**Helpen bij verlies en verdriet**". Dia 2

Hij schreef, dat je het beter niet kan hebben over verdriet 'verwerken', maar over verdriet 'overleven'. Dat is het. Verdriet moet je vaak 'overleven'.

Hoe de je dat?

Die schrijver leert ons vier stappen.

1. Het begint bij het **onder ogen zien van het verlies**. Dia 3

Ik weet nog goed, dat jaren geleden een jongetje uit onze kring overleed aan een ernstige ziekte. Jelle.

Op de begrafenis waren ook kinderen uit zijn klas.

Toen de meesten waren weggegaan van de begraafplaats, bleef er nog één vader over met zijn zoontje. Ik zie ze nog achterblijven: de vader zat gehurkt bij het open graf. Zijn arm om zijn zoontje heen. Het kleine kistje op de bodem. Met wat bloemen erop.

En die vader legde alles uit. Dat zijn vriendje echt gestorven was. Dat zijn lichaam in dat kistje lag. Hij kon nooit meer met hem spelen. Maar ook: hij is nu in de hemel bij God.

Hij leerde zijn zoontje om het verdriet niet te verdringen of weg te kijken, maar om het zien.

2. **De pijn van het verlies ervaren**. Je mag huilen. Je mag je man of vrouw missen. Dia 4

Je mag je eenzaam en wanhopig voelen. Je mag het uitschreeuwen van verdriet. Zoals David het uitschreeuwde toen zijn zoon Absalom was gestorven: "Absalom, mijn zoon Absalom, was ik maar in jouw plaats gestorven!!!"

Je mag je man missen als je alleen op de bruiloft van je kleinkind bent. Verdring die pijn niet. Verdriet mag. Praat er over in je familie. Als vrienden. Vraag ernaar en zwijg het verdriet niet dood.

Iemand zei het zo: "Ik heb geen pijn, ik ben pijn". Dia 5

3. **Aanpassen aan de wereld na het verlies**. Dia 6

Dat is de volgende zware stap: ook weer vooruit gaan kijken en je aanpassen aan de nieuwe situatie. De afwezigheid van je man aanvaarden. Nieuw vertrouwen vinden. Weer mensen opzoeken.

Dat betekent niet, dat je je man of vrouw of je kind of vader of moeder moet vergeten of dat dat verdriet er niet meer is. Het gemis is er en het kan je zomaar weer overvallen. Als je, bijvoorbeeld, opeens de muziek hoort waar je broer zo van hield. Of een oude brief van hem vindt.

Je mag dus weer in de zon gaan lopen en de schaduw van het gemis valt dan achter je. Maar het kan ook zomaar gebeuren, dat je de hoek omgaat en de zon achter je staat: je verdriet ligt dan zomaar weer als een schaduw voor je voeten.

4. Herinneren en weer leren genieten.

Dia 7

Je mag de band met de ander bewaren. Je hoeft de ander niet los te laten.

Want je begraaft het lichaam van je man of vrouw, maar niet je man of vrouw zelf. Die leeft in de vele herinneringen. In je hart. De band blijft. Je bladert in je fotoboek en ziet het geluk van vroeger door je tranen heen. En tegelijk mag je ook weer leren genieten van elke nieuwe dag. Je hoeft je dan niet schuldig te voelen.

Het mooie vind ik, dat Manu Keirse het verdriet, de pijn, alle ruimte geeft.

In onze tijd, in welvarend Nederland, is er namelijk steeds minder ruimte voor lijden en verdriet. We zeggen dat de dood bij het leven hoort. Dat je leven voltooid kan zijn. Dat het normaal is dat je gelukkig en gezond bent. Dat er altijd eten en drinken is. Dat je leven perfect kan zijn. En dat het dus je eigen schuld is als je leven niet perfect is.

Er is weinig ruimte voor het onvolmaakte.

We verlangen van de ziekenhuizen en artsen, dat ze ons altijd kunnen genezen. Als je een kindje met gebreken verwacht, kun je het laten weghalen.

Maar dat is natuurlijk schijn. Verdringing. De Corona-pandemie laat nog eens zien hoe kwetsbaar we zijn. En aan de vele depressies, zelfmoorden en burn-outs kun je zien hoe zwaar het is om jezelf perfect gelukkig te maken. Jongeren zuchten onder onze prestatie-maatschappij. Vergelijken zich met elkaar op Facebook en Instagram. Onder de magische invloed van Influencers.

Het lijden mag er niet zijn.

Maar het is er wel!

In de kerk hebben we alle reden om het lijden, de pijn, het sterven en de onvolmaaktheid van het leven te kunnen benoemen. Deze: onze Schepper belooft, dat Hij de pijn op een dag zal wegnemen.

Door hem komt er een grote wending.

Dat zie je ook mooi terug in Psalm 126.

Een psalm over de terugkeer uit de ballingschap.

Jaren daarvoor werd eerst Israël en later Juda belegerd en weggevoerd. Door de wrede legers van Babel en Assur. Geboeid. Met ijzeren haken door de neus. Het land verwoest achterlatend.

Meegevoerd naar de afgoden waar ze steeds weer voor kozen. Duizenden tranen vielen.

Maar op een dag mochten Gods kinderen weer terugkeren.

Er was blijdschap. Gejuich: het was alsof we droomden! Een lach vulde onze mond!

De HEER had een keer gebracht in het lot van zijn volk. Ze hadden tranen gezaaid, maar konden gejuich oogsten.

Zoals een boer in die dagen: het land schoonmaken. Alle zware keien wegtillen. Dan de harde grond omploegen. Dagenlang met zware buidels zaad over de akker gaan. Wachten op regen.

Met veel zweet en tranen deed de boer zijn zware werk. En dan maar hopen op de oogst.

Maar als de oogst dan in de schuur werd gebracht, was er blijdschap. Gejuich. Oogstfeesten!

Wat een wending! Tranen worden gezaaid. Blijdschap geoogst.

Zo keren ook Gods kinderen terug in het beloofde land. De HERE keerde het lot van zijn volk.

Ja, en wij kennen die grote wending ook!

Wij kennen Jezus.

Hij kwam als kind van Maria onze wereld binnen. Door de geboortepijn heen. En dat was nog maar het begin. Hij leerde het lijden kennen. Kende ziekte en pijn. Dia 8

Jesaja zegt over de Messias: **“Hij werd veracht, door mensen gemeden,
hij was een man, die het lijden kende
en met ziekte vertrouwd was,
een man die zijn gelaat voor ons verborg,
veracht, door ons verguisd en geminacht”.** (Jesaja 53)

Hij kwam onze wereld binnen. De wereld ten oosten van Eden. Een mooie wereld. En tegelijk een wereld vol pijn. Pijn door het kwaad. Een aarde vol geboortes, maar ook vol sterven.

Omdat wij God loslieten. Hem niet vertrouwden. We wilden ons eigen geluk veiligstellen. Het in eigen hand houden. We verzonnen liever onze eigen goden.

Maar we kunnen niet leven los van de ware liefde. Los van de Levensbron.

Dat laat de pijn ons zien.

Jezus heeft die pijn tot op de bodem ervaren toen hij aan het kruis stierf.

Hij laat ons zien waar het kwaad in uitmondt: niet het grote geluk, maar wegsterven. Duisternis.

Maar: ook in zijn leven bewerkte de Vader een grote wending: op de derde dag mocht Jezus opstaan uit de dood. Door Hem vloaide het echte leven onze wereld binnen. Leven met de Vader. Leven dat bloeit. Eeuwig leven op een nieuwe aarde zonder zonde en dood. Als water in de woestijn.

Jezus is als de boer op de akker: hij heeft in tranen gezaaid, maar in de eeuwen die komen gaan, gaat hij oogsten! Hij zaait zijn liefde op de akker van de wereld. In tranen. Dwars door vijandschap heen. Door atheïsme. Door spot en tegenstand. Dwars door de zonden van de kerk heen, de zwakheid van mensen. Maar hij oogst. Elke dag leren mensen hem kennen en besluiten hem te volgen.

Het is waar wat Psalm 126 zegt: **“Wie in tranen op weg gaat,
dragend de buidel met zaad,
zal thuiskomen met gejuich,
dragend de volle schoven”.** dia 9

Daarom kunnen we in de kerk over het sterven spreken en de namen noemen van de broers en zussen, die overleden zijn. Omdat we weten dat zij leven.

Leven bij God.

En dat is de mooiste troost.

Want we kunnen als mensen mooie woorden spreken bij begrafenissen. Mooie herinneringen halen.

En dat is natuurlijk goed.

Maar het is zoveel mooier, dat je niet alleen herinneringen kunt ophalen uit het verleden, maar dat je ook weet dat er een toekomst is. Een nieuwe aarde. Een nieuwe ontmoeting.

Daar eindigt ook de Bijbel mee: met beloften over de nieuwe aarde.

Dia 10

Er staat: **“Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij”.**

Wie in tranen zaaien, zullen oogsten met gejuich!

Amen.